

Arbetarskyddslagen

(738/2002)

Arbetarskyddslagen (738/2002) trädde i kraft den 1 januari 2003. Den gamla arbetarskyddslagen från 1958 (299/1958) och de ändringar som gjorts i denna har upphört att gälla. De statsrådsbeslut som utfärdats med stöd av den gamla lagen är däremot i kraft som de är. Avgörande om eventuell ändring eller upphävning av sådana statsrådsbeslut vid en senare tidpunkt sker från fall till fall.

Lagens syfte och tillämpningsområde

I lagens 1 § fastställs lagens syfte. Detta är att förbättra arbetsmiljön och arbetsförhållandena för att trygga och upprätthålla arbetstagarnas arbetsförmåga samt förebygga och förhindra olycksfall i arbetet, yrkessjukdomar och andra arbetsrelaterade risker och olägenheter för arbetstagarnas hälsa. Med hälsa avses i lagen såväl fysisk som mental hälsa.

Lagen tillämpas i främsta rummet på arbete som utförs på grundval av arbetsavtal samt på arbete som utförs i tjänsteförhållande eller därmed jämförbar offentligrättslig anställning. Dessutom tillämpas lagen i fråga om sådana arbeten som anges i 4 § samt i fråga om sådana i 7 § angivna personer som inte har ställningen som arbetsgivare. Vissa av lagens paragrafer tillämpas med vissa begränsningar även på hem- och distansarbete. Lagen omfattar även frivilligarbete. Lagens tillämpningsområde motsvarar i huvudsak den gamla lagens tillämpningsområde.

Arbetsgivarens allmänna skyldigheter samt säkerhetsledning

Lagens centrala innehåll utgörs av bestämmelserna i kapitel 2 om arbetsgivarens allmänna skyldigheter. Bestämmelsen om arbetsgivarens allmänna omsorgsplikt överensstämmer med bolagslagstiftningen. Arbetsgivaren är enligt lagen skyldig att genom nödvändiga åtgärder sörja för arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet (8 §). Till arbetsgivarens allmänna skyldigheter hör också god säkerhetskultur och i praktiken förutsätter arbetarskyddsmyndigheternas tillsynspraxis detta. Till arbetsgivarens skyldigheter hör även att se till att arbetsgivarens ställföreträdare, t.ex. arbetsledaren, har fått tillräcklig inskolning i sina uppgifter och att denne har tillräckliga resurser och befogenheter för handhavandet av arbetarskyddsärenden. Ställföreträdarens uppgift skall definieras tillräckligt detaljerat, och även i övrigt bör man se till att personen i fråga är kompetent att handha uppgiften.

Bestämmelserna uttrycker idén om säkerhetsledning eller säkerhetshantering. Det innebär att arbetsgivaren skall tillämpa sådana tillvägagångs- och verksamhetsätt som gör det möjligt att, på det sätt som arbetet och arbetsförhållandena förutsätter, på förhand sörja för att arbetstagarna kan utföra sitt arbete tryggt och säkert utan fara för hälsan.

Säkerhetshanteringens grundelement är bestämmelsen i 10 § om utredning och bedömning av riskerna i arbetet. Arbetsgivaren skall tillräckligt systematiskt reda ut och identifiera de olägenheter och risker som beror på arbetet, och i mån av möjlighet undanröja dem, bedöma återstående faktorerens betydelse för arbetstagarnas säkerhet och hälsa samt besluta om åtgärder som föranleds av återstående olägenheter och riskfaktorer.

Arbetsgivaren bör uppehålla resultaten av gjorda utredningar och bedömningar. Lagen ställer inga formkrav på utredningar och resultat, t.ex. krav på att dessa skall presenteras i skriftlig form. I föreskrifter på lägre normnivå (statsrådsbeslut, hädanefter förordningar) har för vissa områden och arbetens del getts bestämmelser om skriftlig utrednings- och

bedömningskyldighet samt bestämmelser om skyldighetens närmare innehåll. Arbetsgivaren skall dock t.ex. för arbetarskyddsmyndigheten kunna påvisa att utredning och bedömning av risker har utförts på det sätt som lagen förutsätter. Av praktiska skäl är det ändamålsenligt att framställa resultaten av utredningar och bedömningar i skriftlig eller elektronisk form.

Om arbetsgivaren inte har tillgång till tillräcklig sakkunskap inom sin egen organisation, skall han för utredning och bedömning anlita företagshälsovården eller andra utomstående sakkunniga (10 §). Åtgärder som gäller arbetarskydd skall beaktas på alla nivåer inom organisationen (8 §).

Lagen innehåller bestämmelser om verksamhetsplan för arbetarskyddet (9 §), liksom även bestämmelser om faktorer som bör beaktas vid planeringen av arbetsmiljön och arbetet (12 § och 13 §). I lagen framhävs att sådana belastningsfaktorer som medför risker för arbetstagarnas säkerhet eller hälsa skall beaktas vid arbetsplaneringen och riskbedömningen, och att åtgärder för att minska dessa belastningsfaktorer skall vidtas. Vidare ingår bestämmelser om undervisning och handledning för arbetstagarna (14 §), vari framhävs betydelsen av arbetstagarnas erfarenhet och yrkesskicklighet vid bedömningen av behovet av undervisning och handledning.

Arbetstagarens skyldigheter och rättigheter

Arbetstagarens skyldigheter upptas i lagens fjärde kapitel. Arbetstagaren skall iaktta arbetsgivarens föreskrifter och anvisningar, samt även i övrigt sådan ordning och renlighet som säkerhet och hälsa kräver, samt sådan omsorgsfullhet och försiktighet som arbetet förutsätter. Arbetstagaren skall i enlighet med sin erfarenhet och yrkesskicklighet med till buds stående medel även sörja för övriga arbetstagares säkerhet.

Arbetstagaren skall underrätta arbetsgivaren och arbetarskyddsfullmäktigen om fel och bristfälligheter som han eller hon upptäckt på sin arbetsplats. Han skall även själv i mån av möj-

lighet undanröja fel och bristfälligheter som han upptäckt och som orsakar uppenbar fara.

Förbud mot avlägsnande av säkerhets- och skyddsanordningar har intagits i en särskild bestämmelse. Om det på grund av arbetet är nödvändigt att avlägsna en anordning, skall arbetstagaren återställa anordningen så fort som behovet att avlägsna den har upphört.

Lagen förbjuder arbetstagaren att trakassera andra arbetstagare eller att på annat sätt utsätta dem för osakligt bemötande på arbetsplatsen. Med trakasserier avses bl.a. mobbning och sexuella trakasserier.

Arbetstagaren har rätt att vägra utföra ett arbete, om det medför allvarlig fara för arbetstagares liv eller hälsa.

Samarbete i arbetarskyddsärenden

Arbetarskyddsärenden skall alltid behandlas i samarbete mellan personalen och arbetsgivaren (17 §). I lagen om tillsyn över arbetarskyddet finns närmare bestämmelser om det lagstadgade samarbetet inom arbetarskyddet.

Bestämmelser som gäller arbetet och arbetsförhållandena

Lagens femte kapitel innehåller närmare bestämmelser om vissa arbeten och arbetsförhållanden.

Man skall redan i planeringskedet sträva efter att minska arbetets belastning genom att iaktta allmänna regler om arbetsdimensionering och ergonomi. Om det trots detta visar sig att en arbetstagare i sitt arbete utsätts för sådan belastning som innebär en risk för hans eller hennes hälsa, skall arbetsgivaren efter att ha fått information om saken vidta åtgärder för att utreda belastningsfaktorerna samt undanröja eller reducera risken. Information om att arbetstagaren utsätts för belastning kan arbetsgivaren erhålla t.ex. i samband med sitt övervakningsarbete eller genom förmedling av före-

tagshälsovården. Informationen kan även komma från arbetstagaren själv eller arbetarskyddsfullmäktigen.

I sådana arbeten som är förknippade med uppenbar risk för våld, skall arbetet och arbetsförhållandena ordnas på ett sådant sätt att risk för våld och våldssituationer i mån av möjlighet förebyggs. Lagen innehåller även bestämmelser om konkreta åtgärder, bl.a. anskaffandet av nödvändiga kontakt- och larmanordningar (27 §).

Om det i arbetet förekommer trakasserier eller annat osakligt bemötande av en arbetstagare som medför olägenheter eller risker för arbetstagaren, skall arbetsgivaren sedan han fått information om saken med till buds stående medel vidta åtgärder för att avlägsna missförhållandet (28 §). Information om trakasserier kan arbetsgivaren erhålla t.ex. i samband med sitt övervakningsarbete, eller genom förmedling av företagshälsovården. Informationen kan även komma från arbetstagaren själv eller arbetarskyddsfullmäktigen.

I fråga om arbete som en arbetstagare utför ensam och som av denna anledning är förknippat med uppenbar olägenhet eller risk för hans säkerhet eller hälsa, skall arbetsgivaren se till att olägenheter eller risker undviks eller minimeras. Om den riskbedömning som arbetsgivaren utfört visar att ensamarbete medför särskild fara, skall faran reduceras t.ex. genom kontaktarrangemang (29 §).

Arbetstagare som utför nattarbete skall vid behov ges möjlighet att byta arbetsuppgifter eller övergå till dagarbete, om detta är möjligt med beaktande av omständigheterna och om det med hänsyn till arbetstagarens personliga egenskaper är nödvändigt att byta arbetsuppgifter för att skydda hans hälsa.

Det egentliga materiella innehållet i kapitel 5 regleras i statsrådsbeslut, däribland statsrådets beslut om krav för hälsa och säkerhet på arbetsplatsen (577/2003), statsrådets beslut om anskaffning, trygg användning och besiktning av maskiner och annan arbetsutrustning som används i arbete (856/1998), statsrådets beslut om arbete vid bildskärm (1405/1993) samt statsrådets beslut om val och användning av personlig skyddsutrustning i arbetet (1407/1993).

Gemensam arbetsplats

En gemensam arbetsplats är en arbetsplats där det förutom huvudarbetsgivarens arbetstagare även finns andra arbetsgivares arbetstagare och/eller egenföretagare. Med huvudarbetsgivare avses den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten. I lagen preciseras de skyldigheter som gäller aktörerna på en gemensam arbetsplats. Typexempel på en gemensam arbetsplats är byggplatser och skeppsvarv. En gemensam arbetsplats kan även vara en industrianläggning, där det utöver de arbeten som huvudarbetsgivaren låter utföra även förekommer arbeten som en eller flera arbetsgivare låter utföra som underleverantörsarbete.

Huvudarbetsgivaren är skyldig att informera övriga aktörer på en gemensam arbetsplats om de faromoment som föreligger på arbetsplatsen (50 §). Arbetsgivarna och egenföretagarna på en gemensam arbetsplats skall var för sig och genom tillräckligt samarbete och tillräcklig information se till att deras verksamhet inte äventyrar arbetstagarnas säkerhet och hälsa (49 §). För huvudarbetsgivaren har därtill föreskrivits skyldighet att svara för allmänna säkerhetsfrågor, såsom sammanjämkning av aktörernas verksamheter, arrangemangen för trafik och rörelse på arbetsplatsen, samt den övergripande planeringen på arbetsplatsen (51 §).

En egenföretagare skall iaktta de skyldigheter som lagen föreskriver om arbetets kompetenskrav, anmälnings- och tillståndsförfarande, kontroll av maskiner och anordningar samt hantering av farliga ämnen. Dessa skyldigheter har föreskrivits i syfte att skydda dem som arbetar på en gemensam arbetsplats. I övrigt ålägger lagen inte några särskilda förpliktelser för egenföretagare (53 §).

Om skyldigheter för aktörer på byggplatser föreskrivs i statsrådsbeslut om byggarbete.

Gemensamma risker på arbetsplatsen

Om t.ex. arbete som utförs av arbetsgivare eller egenföretagare som är verksamma i en industri- eller affärshall medför risker för de arbetstagare som arbetar där, skall arbetsgivarna och egenföretagarna genom samarbete och information sträva efter att reducera riskfaktorerna (54 §).

Arbeterskyddslag 23.8.2002/738

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Lagens syfte och tillämpningsområde

1 §

Syfte

Syftet med denna lag är att förbättra arbetsmiljön och arbetsförhållandena för att trygga och upprätthålla arbetstagarnas arbetsförmåga samt förebygga och förhindra olycksfall i arbetet, yrkessjukdomar och andra sådana olägenheter för arbetstagarnas fysiska och mentala hälsa, nedan *hälsa*, som beror på arbetet och arbetsmiljön.

2 §

Lagens allmänna tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på arbete som utförs på grundval av arbetsavtal samt på arbete som utförs i tjänsteförhållande eller därmed jämförbar offentligrättslig anställning.

Lagen tillämpas inte på sedvanliga fritidsaktiviteter eller professionell idrottsutövning.

Denna lag är förpliktande för arbetsgivare och arbetstagare som är parter i ett rättsförhållande enligt 1 mom., på det sätt som bestäms nedan.

Utöver bestämmelserna i denna lag skall det som bestäms särskilt om arbetarskyddet i specificerat arbete iaktas.

3 §

Lagens tillämpning på hyrt arbete

Den som under sin ledning och övervakning använder arbetskraft som är anställd hos någon annan (*hyrt arbete*) är under arbetet skyldig att iaktta denna lags bestämmelser om arbetsgivare.

Innan ett arbete inleds skall den som tar emot arbetet tillräckligt noga ange vilka krav på yrkeskompetens det hyrda arbetet ställer och vilka särdrag som ingår i arbetet samt informera den hyrda arbetstagarens arbetsgivare om detta. Denne skall informera arbetstagaren om dessa omständigheter och särskilt försäkra sig om att arbetstagaren har adekvat yrkeskompetens och tillräcklig erfarenhet och är lämplig för arbetet.

Den som tar emot arbetet skall särskilt se till att arbetstagaren introduceras i arbetsuppgifterna och förhållandena på arbetsplatsen och i arbetarskyddet samt vid behov ge arbetstagaren information om hur samarbetet och informationen

inom arbetarskyddet samt företagshälsovården är ordnade.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om vilka skyldigheter enligt 2 och 3 mom. som gäller för mottagaren av arbete och den hyrda arbetstagarens arbetsgivare.

4 §

Andra arbeten som hör till tillämpningsområdet

Denna lag tillämpas utöver det som avses i 2 § också på

- 1) elevs och studerandes arbete i samband med utbildningen,
- 2) arbete som utförs av personer som deltar i arbetskraftspolitiska åtgärder,
- 3) arbete som sammanhänger med rehabilitering och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte,
- 4) arbete som utförs av personer som avtjänar straff,
- 5) arbete och arbetsverksamhet för personer som vårdas eller förvaras på vårdinrättningar eller andra motsvarande inrättningar,
- 6) arbete som utförs av värnpliktiga och av kvinnor som fullgör frivillig militärtjänst, med de begränsningar som anges i 6 §,
- 7) arbete som utförs av dem som fullgör civiltjänst,
- 8) arbete som utförs av personer som frivilligt deltar i räddningsverksamhet som ankommer på avtalsbrandkårer, och
- 9) annat arbete enligt vad som bestäms särskilt.

De som låter utföra arbete som avses i 1 mom. och andra som ordnar verksamhet som avses i momentet skall i arbete eller verksamhet under dem iaktta vad som i denna lag bestäms om arbetsgivare. På dem som utför sådant arbete eller deltar i sådan verksamhet skall då tillämpas vad som i denna lag bestäms om arbetstagare. När en elev eller studerande som avses i 1 mom. 1 punkten i anslutning till studierna utför arbete eller deltar i arbetspraktik eller praktisk arbetslivsorientering på en arbetsplats utanför läroanstalten, skall på skyldigheterna för läroanstalten och mottagaren av arbetet tillämpas vad som i 3 § bestäms om hyrt arbete.

5 §

Lagens tillämpning på arbete i arbets- tagarens eller någon annans hem

Denna lag tillämpas också på arbete som en arbetstagare enligt avtal utför hemma eller på något annat ställe som han eller hon själv väljer, i arbetsgivarens hem

eller på arbetsgivarens anvisning i någon annan persons hem eller under förhållanden i anslutning därtill. När de skyldigheter som anges i 9, 10 och 12 § samt i 3 och 5 kap. fullgörs skall begränsningarna i arbetsgivarens verksamhetsmöjligheter med avseende på arbetet och arbetsförhållandena beaktas. Även då skall arbetsgivaren iaktta vad som i denna lag bestäms om användning i arbetet av maskiner, arbetsredskap, personlig skyddsutrustning och andra anordningar samt ämnen som är farliga eller skadliga för hälsan.

6 §

Begränsning av tillämpningsområdet

Denna lag tillämpas inte på militära övningar och militär utbildning enligt utbildningsprogram som antecknats i tjänstgöringsprogrammet eller annars bestäms särskilt eller på arbete i omedelbar anslutning därtill som anställda hos försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet, värnpliktiga och personer som fullgör frivillig militärtjänst för kvinnor eller frivillig försvarsutbildning utförd på order av eller i tjänstgöring vid försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet, när det huvudsakliga syftet är att träna de särskilda färdigheter som behövs inom militär verksamhet.

7 §

Tillämpning av lagen i vissa andra fall

Denna lag tillämpas också på

1) den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten, andra arbetsgivare och egenföretagare på en gemensam arbetsplats, på det sätt som bestäms i 49–51 och 53 §,

2) huvudentreprenören eller den byggherre eller någon annan person som leder eller övervakar byggprojektet på en gemensam arbetsplats, på det sätt som bestäms i 52 §,

3) avvärijande av gemensamma risker i vissa fall, på det sätt som bestäms i 54 §,

4) arbetsgivare som låter utföra frivilligt arbete, på det sätt som bestäms i 55 §,

5) projekterare, på det sätt som bestäms i 57 §,

6) dem som installerar maskiner, redskap eller andra anordningar, på det sätt som bestäms i 58 §,

7) dem som utför idrifttagningsbesiktningar och återkommande besiktningar, på det sätt som bestäms i 59 §,

8) dem som sänder och lastar gods, på det sätt som bestäms i 60 §,

9) dem som äger eller innehar eller hyr ut byggnader, på det sätt som bestäms i 61 §, och

10) hamninnehavare, skeppsredare, fartysbefälhavare och andra som har hand om fartyg, på det sätt som bestäms i 62 §.

2 kap.

Arbetsgivarens allmänna skyldigheter

8 §

Arbetsgivarens allmänna omsorgsplikt

Arbetsgivaren är skyldig att genom nödvändiga åtgärder sörja för arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet. I detta syfte skall arbetsgivaren beakta omständigheter som hänför sig till arbetet, arbetsförhållandena och arbetsmiljön i övrigt samt till arbetstagarens personliga förutsättningar.

Som faktorer som begränsar omsorgspliktens omfattning beaktas situationer som är ovanliga och oförutsebara och som ligger utanför arbetsgivarens kontroll, och enstaka händelser vars konsekvenser inte skulle ha kunnat undvikas ens med alla befogade försiktighetsåtgärder.

Arbetsgivaren skall planera, välja, dimensionera och genomföra de åtgärder som behövs för att förbättra arbetsförhållandena. Härvid skall i mån av möjlighet följande principer iakttas:

1) uppkomsten av risker och olägenheter förhindras,

2) risker och olägenheter undanröjs eller, om detta inte är möjligt, ersätts med sådant som är mindre farligt eller skadligt,

3) gemensamma arbetarskyddsåtgärder prioriteras framför individriktade skyddsåtgärder, och

4) teknikens utveckling och utvecklingen av andra tillgängliga metoder beaktas.

Arbetsgivaren skall fortgående ge akt på arbetsmiljön, arbetsklimatet och säkerheten hos arbetssätten. Arbetsgivaren skall också ge akt på de vidtagna åtgärdernas inverkan på säkerheten och hälsan i arbetet.

Arbetsgivaren skall se till att åtgärder som gäller säkerhet och hälsa beaktas i nödvändig utsträckning i verksamheten inom alla delar av arbetsgivarens organisation.

9 §

Verksamhetsprogram för arbetarskyddet

Arbetsgivaren skall för den verksamhet som behövs för främjande av säkerhet och hälsa samt bevarande av arbetstagarnas arbetsförmåga ha ett program som omfattar behoven av att utveckla arbetsförhållandena på arbetsplatsen och verkningarna av faktorerna i anslutning till arbetsmiljön (*verksamhetsprogram för arbetarskyddet*). De mål för främjande av säkerhet och hälsa

samt bevarande av arbetsförmågan som kan härledas ur verksamhetsprogrammet skall beaktas vid utvecklandet av arbetsplatsen och i planeringen, och de skall behandlas tillsammans med arbetstagarna eller företrädare för dem.

10 §

Utredning och bedömning av riskerna i arbetet

Arbetsgivaren skall med beaktande av arbetets och verksamhetens art tillräckligt systematiskt reda ut och identifiera de olägenheter och risker som beror på arbetet, arbetslokalen, arbetsmiljön i övrigt och arbetsförhållandena samt, när de inte kan undanröjas, bedöma deras betydelse för arbetstagarnas säkerhet och hälsa. Härvid skall bland annat beaktas

1) risken för olycksfall och annan förlust av hälsan med särskild uppmärksamhet på de risker och olägenheter enligt 5 kap. som förekommer i arbetet eller på arbetsplatsen,

2) olycksfall, yrkessjukdomar och arbetsrelaterade sjukdomar samt risksituationer som förekommit,

3) arbetstagarens ålder, kön, yrkesskicklighet och andra personliga förutsättningar,

4) belastningen i arbetet, och

5) eventuell fara för den reproduktiva hälsan.

Om arbetsgivaren inte har tillräcklig sakkunskap för den verksamhet som avses i 1 mom., skall han anlita utomstående sakkunniga. Arbetsgivaren skall försäkra sig om att den sakkunnige har tillräcklig kompetens och andra förutsättningar för att utföra uppdraget på ett korrekt sätt. Bestämmelser om anlåtande av sakkunniga och yrkesutbildade personer inom företagshälsövården samt om arbetsplatsutredning finns i lagen om företagshälsövård (1383/2001).

Arbetsgivaren skall inneha den utredning och bedömning som avses i 1 mom. Utredningen och bedömningen skall ses över när förhållandena ändras väsentligt och även i övrigt uppdateras.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om när utredningen och bedömningen skall upprättas i skriftlig eller någon annan verifierbar form, om innehållet och om sakens behandling på en arbetsplats. Härvid skall beaktas arbetsgivarens bransch, verksamhetens art och de olägenheter och risker som sammanhänger därmed samt arbetsplatsens storlek.

11 §

Arbete som medför särskild fara

Om den bedömning av riskerna i arbetet som avses i 10 § visar att arbetet kan medföra särskild fara för olycksfall eller sjukdom, får detta arbete utföras endast av en arbetstagare som är kompetent och som med avseende på sina personliga förutsättningar lämpar sig för arbetet eller av en annan arbetstagare som står under en sådan arbetstagares direkta övervakning. Andra personers tillträde till riskområdet skall förhindras genom nödvändiga åtgärder.

Om arbetet eller arbetsförhållandena kan medföra särskild fara för en gravid arbetstagare eller fostret och riskfaktorn inte kan elimineras, skall arbetsgivaren sträva efter att för graviditetstiden flytta arbetstagaren till arbetsuppgifter som lämpar sig för henne.

12 §

Planeringen av arbetsmiljön

Vid planeringen av de konstruktioner, arbetslokaler, arbetsmetoder och produktionsmetoder som kommer att ingå i arbetsmiljön samt av användningen av de maskiner, arbetsredskap och andra anordningar samt hälsofarliga ämnen som är avsedda att användas i arbetet skall arbetsgivaren se till att deras verkningar på arbetstagarnas säkerhet och hälsa beaktas och att de är lämpliga för det planerade ändamålet. Vid utredningen och bedömningen av risker och olägenheter skall 10 § 1 mom. iakttas i tillämpliga delar.

I samband med planeringen skall det säkerställas att de omständigheter som planeringen gäller kommer att motsvara de krav som ställs i denna lag. I arrangemangen skall vid behov beaktas personer med funktionshinder och andra arbetstagare i fråga om vilka utförande av arbetet samt hälsan och säkerheten i arbetet även i övrigt förutsätter särskilda åtgärder.

Om den planering som avses i 1 mom. ges i uppdrag åt en utomstående projekterare, skall arbetsgivaren ge projekteraren tillräckliga uppgifter om den arbetsplats som är föremål för planeringen.

13 §

Planeringen av arbetet

Vid planeringen och dimensioneringen av arbetet skall arbetstagarnas fysiska och psykiska förutsättningar beaktas för att de olägenheter eller risker som belastningen i arbetet medför för arbetstagarnas säkerhet eller hälsa skall kunna undvikas eller minskas.

14 §

Undervisning och handledning för arbetstagarna

Arbetsgivaren skall ge arbetstagarna tillräcklig information om olägenheterna och riskerna på arbetsplatsen samt se till att arbetstagarna med beaktande av sitt yrkeskunnande och sin arbetserfarenhet

1) får tillräcklig introduktion i arbetet, arbetsförhållandena på arbetsplatsen, arbets- och produktionsmetoderna, de arbetsredskap som används i arbetet och deras korrekta användning samt säkra arbetssätt i synnerhet innan ett nytt arbete eller en ny uppgift inleds eller arbetsuppgifterna ändras samt innan nya arbetsredskap eller arbets- eller produktionsmetoder tas i bruk,

2) ges undervisning och handledning i syfte att förhindra olägenheter och risker i arbetet samt för att undvika olägenheter eller risker som arbetet medför för säkerheten eller hälsan,

3) ges undervisning och handledning med tanke på reglerings-, rengörings-, service- och reparationsarbeten samt störningar och exceptionella situationer, och

4) vid behov ges kompletterande undervisning och handledning.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om den undervisning och handledning som skall ges arbetstagare och om skriftliga instruktioner samt om de yrken eller uppgifter där det krävs särskild behörighet och om hur denna behörighet skall påvisas. Som bevis på behörighet godkänns även en examen som avlagts utomlands eller ett intyg eller något annat dokument över utbildning i enlighet med vad som bestäms i lagen om genomförande av en generell ordning för erkännande av examina inom Europeiska gemenskapen (1597/1992) eller bestäms i internationella avtal som är bindande för Finland.

15 §

Tillhandahållande av personlig skyddsutrustning, hjälpmedel och andra anordningar

Arbetsgivaren skall skaffa och till arbetstagarens förfogande ställa ändamålsenlig personlig skyddsutrustning som uppfyller de krav som anges särskilt, om fara för olycksfall eller sjukdom inte kan undvikas eller begränsas tillräckligt genom åtgärder som omfattar arbetet eller arbetsförhållandena.

Arbetsgivaren skall skaffa och till arbetstagarens förfogande ställa hjälpmedel eller annan utrustning när arbetets art, arbetsförhållandena eller ett ändamålsenligt utförande av arbetet förutsätter det och det är nödvändigt för att undvika fara för olycksfall eller sjukdom.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om bedömningen av de risker i arbetsförhållandena som förutsätter användning av personlig skyddsutrustning, om definitionen av användning av utrustningen och om användningsförhållandena samt om de egenskaper som krävs av utrustningen och om andra krav i anslutning till användningen av personlig skyddsutrustning på arbetsplatsen.

16 §

Arbetsgivarens ställföreträdare

Arbetsgivaren kan som sin företrädare utse en annan person (*arbetsgivarens ställföreträdare*) för att sköta de uppgifter som arbetsgivaren har enligt denna lag. Ställföreträdarens uppgifter skall anges tillräckligt exakt med beaktande av arbetsgivarens bransch, arbetets eller verksamhetens art och arbetsplatsens storlek. Arbetsgivaren skall se till att ställföreträdaren har tillräcklig kompetens, har fått tillräcklig introduktion i sina uppgifter och även i övrigt har de förutsättningar som behövs för att sköta de uppgifter som avses här.

3 kap.

Samarbete

17 §

Samarbete mellan arbetsgivare och arbetstagare

Arbetsgivaren och arbetstagarna skall tillsammans upprätthålla och förbättra säkerheten på arbetsplatsen.

Arbetsgivaren skall i tillräckligt god tid ge arbetstagarna behövlig information om sådant som påverkar säkerheten, hälsan och andra arbetsförhållanden på arbetsplatsen samt om bedömningar och andra utredningar och planer som gäller dessa frågor. Arbetsgivaren skall också se till att dessa frågor behandlas på lämpligt sätt och i tillräckligt god tid mellan arbetsgivaren och arbetstagarna eller företrädare för dem.

Arbetstagarna skall för sin del samarbeta med arbetsgivaren och arbetstagarnas företrädare för att målen enligt denna lag skall nås. Arbetstagarna har rätt att lägga fram förslag om säkerheten och hälsan på arbetsplatsen och om andra frågor som avses i 2 mom. för arbetsgivaren och att få respons på förslagen.

4 kap.

Arbetstagarnas skyldigheter och rätt att vägra utföra arbete

18 §

Arbetstagarnas allmänna skyldigheter

Arbetstagarna skall iaktta de föreskrifter och anvisningar som arbetsgivaren meddelar i enlighet med sina befogenheter. Arbetstagarna skall även i övrigt iaktta den ordning och renlighet samt omsorgsfullhet och försiktighet som arbetet och arbetsförhållandena förutsätter och som behövs för att upprätthålla säkerhet och hälsa.

Varje arbetstagare skall även i sitt arbete i enlighet med sin erfarenhet, den undervisning och handledning som arbetsgivaren gett samt sin yrkesskicklighet med till buds stående medel sörja för såväl sin egen som övriga arbetstgares säkerhet och hälsa.

Arbetstagaren skall på arbetsplatsen undvika trakasserier och annat osakligt bemötande som riktar sig mot andra arbetstagare och som medför olägenheter eller risker för deras säkerhet eller hälsa.

19 §

Avlägsnande och anmälan av fel och bristfälligheter

En arbetstagare skall utan dröjsmål underrätta arbetsgivaren och arbetarskyddsfullmäktigen om fel och bristfälligheter som han eller hon upptäckt i arbetsförhållanden eller arbetsmetoder,

maskiner, andra arbetsredskap, personlig skyddsutrustning eller andra anordningar och som kan medföra olägenheter eller risker för arbetstagarnas säkerhet eller hälsa. Arbetstagaren skall i enlighet med sin erfarenhet, den undervisning och handledning som arbetsgivaren gett samt sin yrkesskicklighet och sina möjligheter avlägsna fel och bristfälligheter som han eller hon upptäckt och som orsakar uppenbar fara. Arbetstagaren skall göra en anmälan som avses ovan även i det fall att han eller hon har avlägsnat eller rättat till felet eller bristfälligheten.

Arbetsgivaren skall å sin sida informera den arbetstagare som gjort anmälan och arbetarskyddsfullmäktigen om vilka åtgärder som har vidtagits eller som kommer att vidtas med anledning av det som kommit fram.

En anmälan som avses i 1 mom. skall i arbete som arbetstagaren utför i en i 5 § avsedd annan persons hem eller under därmed jämförbara förhållanden om möjligt även göras till den som äger eller innehar denna arbetslokal.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om innehållet i arbetstagarens anmälningskyldighet och om anmälningsförfarandet.

20 §

Lämpliga arbetskläder och användning av personlig skyddsutrustning

Arbetstagarna skall omsorgsfullt och i enlighet med anvisningarna använda och sköta den personliga skyddsutrustning och utrustning av annat slag som arbetsgivaren gett dem i enlighet med 15 §. Arbetstagarna skall i sitt arbete använda sådana ändamålsenliga kläder som inte medför någon fara för olycksfall.

21 §

Användning av arbetsredskap och farliga ämnen

Arbetstagarna skall i enlighet med de bruksanvisningar och andra anvisningar som arbetsgivaren meddelat samt även i övrigt i enlighet med sin yrkesskicklighet och arbetserfarenhet använda maskiner, arbetsredskap och andra anordningar samt deras säkerhets- och skyddsanordningar på ett korrekt sätt. Vid användningen och hanteringen av farliga ämnen skall arbetstagarna iaktta säkerhetsanvisningarna.

22 §

Användning av säkerhets- och skyddsanordningar

Säkerhets- eller skyddsanordningar som monterats på en maskin, ett arbetsredskap eller någon annan anordning eller i en byggnad får inte utan särskilda skäl avlägsnas eller kopplas ur. Om arbetstagaren på grund av arbetet blir tvungen att tillfälligt ta en säkerhets- eller skyddsanordning ur bruk, skall han eller hon återställa den eller koppla på den så snart som möjligt.

23 §

Arbetstagarens rätt att vägra utföra arbete

Om ett arbete medför allvarlig fara för arbetstagarens eller andra arbetstagares liv eller hälsa, har arbetstagaren rätt att vägra utföra arbetet.

Arbetsgivaren eller dennes företrädare skall så snart som möjligt underrättas om att arbetet inte utförs. Rätten att vägra utföra arbete kvarstår till dess arbetsgivaren har avlägsnat riskfaktorerna eller annars sett till att arbetet kan utföras tryggt.

En vägran att utföra arbete får inte inskränka utförandet av arbete i större utsträckning än vad som är nödvändigt med hänsyn till säkerheten och hälsan i arbetet. Vid vägran att utföra arbete skall det ses till att den fara som vägran eventuellt medför blir så ringa som möjligt.

Om en arbetstagare i enlighet med denna paragraf vägrar utföra ett arbete, är han eller hon inte skyldig att ersätta den skada som vägran orsakar.

5 kap.

Närmare bestämmelser om arbete och arbetsförhållanden

Bestämmelser om ergonomi, fysisk, psykisk och social belastning och vissa andra faror i arbetet

24 §

Ergonomi, arbetsställningar och arbetsrörelser

Konstruktionerna på de platser där arbetet utförs och de arbetsredskap som används skall väljas, dimensioneras och placeras på ett ergonomiskt ändamålsenligt sätt med beaktande av arbetets art och arbetstagarens förutsättningar. De skall i mån av möjlighet kunna ställas in och ordnas så samt ha sådana användningsegenskaper att arbetet kan utföras utan att det orsakar skadlig eller farlig belastning för arbetstagarens hälsa. Dessutom skall det ses till att

- 1) arbetstagaren har tillräckligt med utrymme att utföra arbetet och möjlighet att byta arbetsställning,
- 2) arbetet vid behov underlättas med hjälpmedel,
- 3) lyft och förflyttningar som måste utföras manuellt och som är skadliga för hälsan görs så säkra som möjligt, om de inte kan undvikas eller underlättas med hjälpmedel, och att
- 4) sådana olägenheter som medför upprepad påfrestning för arbetstagaren undviks eller, om det inte är möjligt, är så små som möjligt.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om säkerhetskraven på arbetsförhållandena på arbetsplatsen samt på de maskiner, andra arbetsredskap, hjälpmedel och

andra anordningar som används i arbetet samt om säkert utförande av manuell lyft.

25 §

Undvikande och minskande av belastning i arbetet

Om det konstateras att en arbetstagare i sitt arbete belastas på ett sätt som äventyrar hälsan, skall arbetsgivaren efter att ha fått information om saken med till buds stående medel vidta åtgärder för att reda ut belastningsfaktorerna och för att undvika eller minska risken.

26 §

Bildskärmsarbete

För att minska sådan belastning som är skadlig eller farlig för en arbetstagare som utför arbete vid bildskärm skall arbetsgivaren ordna arbetet så att det är så säkert som möjligt.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om hur arbete vid bildskärm skall ordnas och om de krav som skall ställas på de platser där arbetet utförs samt på tekniska anordningar, hjälpmedel och program som används i arbete vid bildskärm.

27 §

Risk för våld

I arbete som är förknippat med en uppenbar risk för våld skall arbetet och arbetsförhållandena ordnas så att risken för våld och våldssituationer i mån av möjlighet förebyggs. På arbetsplatsen skall då finnas sådana ändamålsenliga säkerhetsarrangemang eller säkerhetsanordningar som behövs för att förhindra eller begränsa våldet samt möjlighet att larma hjälp.

För arbete och arbetsplatser som avses i 1 mom. skall arbetsgivaren utarbeta anvisningar om rutiner där det på förhand fästs uppmärksamhet vid hantering av hotfulla situationer och vid tillvägagångssätt med vars hjälp våldssituationers inverkan på arbetstagarens säkerhet kan förhindras eller begränsas. Säkerhetsarrangemangens och säkerhetsanordningarnas funktion skall vid behov kontrolleras.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om arrangemang i anslutning till arbetstagarernas säkerhet och hälsa i olika branscher och uppgifter där det förekommer uppenbar risk för våld.

28 §

Trakasserier

Om det i arbetet förekommer trakasserier eller annat osakligt bemötande av en arbetstagare som medför olägenheter eller risker för arbetstagarens hälsa, skall arbetsgivaren sedan han fått information om saken med till buds stående medel vidta åtgärder för att avlägsna missförhållandet.

29 §

Ensamarbete

I fråga om arbete som en arbetstagare utför ensam och som av den orsaken är förknippat med uppenbara olägenheter eller risker för hans eller hennes säkerhet eller hälsa skall arbetsgivaren se till att olägenheter eller risker undviks eller att de är så små som möjligt när arbetstagaren arbetar ensam. Arbetsgivaren skall också med beaktande av arbetets art ordna möjlighet till nödvändig kontakt mellan arbetstagaren och arbetsgivaren, en företrädare som arbetsgivaren anvisat eller andra arbetstagare. Arbetsgivaren skall också säkerställa möjlighet att larma hjälp.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om kontakt, kontakthanordningar och andra säkerhetsarrangemang i olika branscher och uppgifter där arbetstagare arbetar ensamma.

30 §

Nattarbete

En arbetstagare i nattarbete skall vid behov ges möjlighet att byta arbetsuppgifter eller övergå till dagarbete, om detta är möjligt med beaktande av omständigheterna och det med hänsyn till arbetstagarens personliga egenskaper är nödvändigt att byta arbetsuppgifter för att sådana risker skall kunna förebyggas som förhållandena på arbetsplatsen eller arbetets art medför för arbetstagarens hälsa.

Arbetsgivaren skall vid behov för en arbetstagare i nattarbete ordna möjlighet att inta en måltid, om arbetstidens längd förutsätter det och om det med beaktande av omständigheterna är ändamålsenligt att ordna en sådan möjlighet. För måltiden kan arbetsgivaren ta ut en skälig ersättning.

31 §

Pauser i arbetet

Om arbetet kräver ständig närvaro eller medför oavbruten belastning, skall det vid behov ordnas möjlighet till sådana pauser i arbetet som tillåter arbetstagaren att kortvarigt avlägsna sig från den plats där arbetet utförs.

Bestämmelser om konstruktioner på arbetsplatsen och i arbetsmiljön

32 §

Konstruktiv och funktionell säkerhet och hälsa på arbetsplatsen

Arbetsplatsens konstruktioner, material och utrustning samt anordningar skall vara säkra och hälsosamma för arbetstagarerna. De skall kunna hanteras, istandsättas och rengöras på ett säkert sätt.

På arbetsplatsen och de platser där arbetet utförs skall förbindelseleder, gångar, utgångar och räddningsvägar,

arbetsunderlag och andra områden där arbetstagarna rör sig på grund av sitt arbete vara säkra och hållas i ett säkert skick.

På arbetsplatsen skall det finnas ett tillräckligt antal ändamålsenliga utgångar och räddningsvägar som alltid skall hållas fria från hinder. På arbetsplatsen skall det finnas behöriga säkerhetsmärkingar och andra märkningar.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om säkerheten hos arbetsplatsernas konstruktioner, material och anordningar samt förbindelseleder och andra områden på arbetsplatsen, om utgångar och räddningsvägar, om deras service och underhåll samt märkningar.

33 §

Arbetsplatsens ventilation och arbetsrummets rymlighet

På arbetsplatsen skall det finnas tillräckligt med tjänlig andningsluft. Ventilationen på arbetsplatsen skall vara tillräckligt effektiv och ändamålsenlig.

Arbetsrummet skall ha tillräcklig rymlighet och yta. Där skall också finnas tillräckligt med utrymme för utförande av arbetet och nödvändigt svängrum som arbetet kräver.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om arbetsplatsens rymlighet och ventilation.

34 §

Arbetsplatsens belysning

På arbetsplatsen skall det finnas sådan tjänlig och tillräckligt effektiv belysning som behövs med tanke på arbetet och arbetstagarnas förutsättningar. I mån av möjlighet skall tillräckligt med dagsljus släppas in.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om den allmänna belysningen och specialbelysning på arbetsplatser.

35 §

Intern trafik och flyttning av gods på arbetsplatsen

Fordons- och gångtrafiken på arbetsplatsen skall göras säkra. Arbetsgivaren skall vid behov utarbeta ändamålsenliga anvisningar för den interna trafiken på arbetsplatsen.

Lyft, transport, hantering och lagring av gods samt hanterings- och lastningsplatserna för gods skall planeras och ordnas så att lyft- och flyttninganordningarna eller gods som flyttas eller faller inte orsakar olägenheter eller risker för arbetstagarnas säkerhet eller hälsa.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om trafiken på arbetsplatser samt om säkerheten vid lyft- och flyttningsarbete samt om lastningsplatser för gods.

36 §

Ordning och renlighet

Det skall ses till att på arbetsplatsen råder den ordning och renlighet som

säkerhet och hälsa kräver. Städningen skall utföras så att den inte medför olägenheter eller risker för arbetstagarnas säkerhet eller hälsa.

Kemiska, fysikaliska och biologiska agenser och användningen av farliga ämnen

37 §

Föreningar i luften

På en arbetsplats där det förekommer föreningar i luften, såsom damm, rök, gas eller ånga, i en för arbetstagarna skadlig eller besvärande mängd skall föreningarnas spridning i mån av möjlighet förhindras genom att källan för föreningarna isoleras eller placeras i ett slutet rum eller en sluten apparat. Föreningar skall i tillräcklig utsträckning samlas och avlägsnas med hjälp av ändamålsenlig ventilation.

38 §

Kemiska agenser och farliga ämnen som används i arbetet

Arbetstagarnas exponering för kemiska agenser som medför olägenheter eller risker för säkerheten eller hälsan skall begränsas så att agenserna inte medför olägenheter eller risker för arbetstagarnas säkerhet eller hälsa eller reproduktiva hälsa. Det skall i synnerhet ses till att nödvändiga skyddsåtgärder vidtas för att förebygga risk för förgiftning, syrebrist eller andra motsvarande allvarliga risker.

När explosiva, brandfarliga eller frätande ämnen eller andra ämnen som orsakar motsvarande risker hanteras, förvaras eller flyttas skall särskild försiktighet iakttas. Arbetstagarna skall ges de uppgifter om de farliga ämnena som behövs för arbetet.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om kemiska agenser, deras identifiering, exponeringsart och varaktighet, bedömning av exponeringen, gränsvärden och bekämpningsåtgärder samt om hantering, flyttning och förvaring av farliga ämnen.

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet kan närmare bestämmelser utfärdas om de koncentrationer av kemisk exponering som befunnits skadliga och om indikativa gränsvärden för exponering samt om tekniska detaljer och tillvägagångssätt vid skydd mot exponering.

39 §

Fysikaliska agenser och elsäkerhet

Arbetstagarnas exponering för temperaturförhållanden, buller, tryck, vibrationer, strålning eller andra fysikaliska agenser som medför olägenheter eller risker för säkerheten eller hälsan skall begränsas så att agenserna inte medför olägenheter eller risker för arbetstagarnas säkerhet eller hälsa eller reproduktiva hälsa.

Riskerna av elektriska anordningar, användningen av elektricitet och av statisk elektricitet skall vara så små som möjligt.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om fysikaliska agenser, deras identifiering, exponeringsart och varaktighet, bedömning av exponeringen, gränsvärden och bekämpningsåtgärder.

40 §

Biologiska agenser

Arbetstagarnas exponering för biologiska agenser som medför olägenheter eller risker för säkerheten eller hälsan skall begränsas så att agenserna inte medför olägenheter eller risker för arbetstagarnas säkerhet eller hälsa eller reproduktiva hälsa.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om biologiska agenser, deras identifiering, exponeringsart och varaktighet, bedömning av exponeringen, gränsvärden och bekämpningsåtgärder.

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet kan närmare bestämmelser utfärdas om egenskaper hos biologisk exponering som befunnits skadliga samt om detaljer och tillvägagångssätt vid skydd mot exponering.

Maskiners, arbetsredskaps och andra anordningars säkerhet

41 §

Användningen av maskiner, arbetsredskap och andra anordningar

I arbetet får endast sådana maskiner, arbetsredskap och andra anordningar användas som överensstämmer med de bestämmelser som gäller dem samt som är lämpliga och ändamålsenliga för arbetet och arbetsförhållandena. Det skall också ses till att de är korrekt installerade och försedda med nödvändiga skyddsanordningar och märkning. Användningen av maskiner, arbetsredskap och andra anordningar får inte heller i övrigt orsaka olägenheter eller risker för de arbetstagare som arbetar med dem på arbetsplatsen eller för andra personer som vistas på arbetsplatsen.

Maskiner, arbetsredskap och andra anordningar skall användas, skötas, rengöras och underhållas på behörigt sätt. Tillträdet till maskinens eller arbetsredskapets riskområde skall begränsas med hjälp av dess konstruktion, placering, skydd eller säkerhetsanordningar eller på något annat lämpligt sätt. Beredskapen för service-, reglerings-, reparations-, rengörings-, störningssituationer samt exceptionella situationer skall vara sådan att de inte medför risker eller olägenheter för arbetstagarnas säkerhet eller hälsa.

Genom förordning av statsrådet kan utfärdas närmare bestämmelser om anskaffning, trygg användning och underhåll av maskiner, arbetsredskap och andra anordningar.

42 §

Personlyft med lyftanordningar

Lyft och förflyttningar av arbetstagare med hjälp av lyftanordningar (*personlyft*) skall ordnas så att de inte medför några olägenheter eller risker för säkerheten eller hälsan hos dem som skall lyftas, dem som deltar i lyftet eller andra arbetstagare.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om personlyft.

43 §

Idrifttagningsbesiktningar och återkommande besiktningar av arbetsredskap

Maskiner, arbetsredskap och andra anordningar, vilkas installation eller installations- och användningsförhållanden påverkar säkerheten, skall besiktas för att säkerställa att de är korrekt installerade och i säkert funktionsdugligt skick innan de första gången tas i drift liksom när de installeras på en ny plats eller efter ändringsarbeten som är av betydelse för säkerheten (*idrifttagningsbesiktning*). Efter idrifttagandet skall de dessutom besiktas med regelbundna intervaller och vid behov även efter exceptionella situationer för att säkerställa att maskinen, redskapet eller anordningen är i funktionsdugligt skick (*återkommande besiktning*).

Besiktningen skall utföras av en kompetent person som är anställd hos arbetsgivaren eller av någon annan behörig person. Vid bedömningen av kompetens beaktas personens förtrogenhet med konstruktionen, användningen och besiktningen av ifrågakvarande arbetsredskap. Farliga maskiner, arbetsredskap och andra farliga anordningar får besiktas endast av ett sakkunnigorgan eller en oavhängig sakkunnig. Vid besiktningen skall bedömas i synnerhet arbetsredskapets säkerhet med avseende på användningen och iaktas de bestämmelser som utfärdats om besiktning. Vid besiktningen skall också tillverkarens anvisningar beaktas på behörigt sätt.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om maskiner, arbetsredskap och andra anordningar som skall genomgå idrifttagningsbesiktningar eller återkommande besiktningar samt om sådana användningsförhållanden som förutsätter besiktningar, besiktarens kompetens, besiktningens innehåll, tidpunkt och protokollföring samt om andra tillvägagångssätt i anslutning till besiktningen.

Avvärijande av olycksrisker, räddningsverksamhet samt första hjälpen

44 §

Olycksrisker

Hanteras i arbetet eller förvaras på arbetsplatsen ämnen som kan orsaka en storolycka eller kan det i arbetet annars

föreligga risk för en storolycka, skall arbetstagarna ges nödvändig undervisning och anvisningar om hur riskerna skall avvärijas samt om tillvägagångssättet i olycksituationer. Vid behov skall även övningar anordnas.

Arbetet skall även i övrigt ordnas så att risken för brand, explosion, druckning eller andra olyckor är så liten som möjligt.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om hur risken för storolyckor skall avvärijas.

45 §

Larm-, säkerhets- och räddningsutrustning samt anvisningar om utrustningen

När arbetsförhållandena kräver det skall arbetsplatsen utrustas med nödvändiga larm- och brandsäkerhetsanordningar samt livräddnings- och räddningsutrustning. På en arbetsplats där det föreligger livsfara eller fara för hälsan om någon hamnar i vattnet skall räddningsutrustning alltid finnas tillgänglig på ett lämpligt ställe.

Arbetstagarna skall ges nödvändiga anvisningar om hur de anordningar och den utrustning som avses i 1 mom. skall användas samt nödvändiga anvisningar i händelse av brand, fara för druckning eller någon annan fara. Anvisningar skall också ges om de åtgärder som med beaktande av förhållandena på arbetsplatsen skall vidtas om en brand inträffar. Vid behov skall anvisningarna vara framlagda för arbetstagarna på arbetsplatsen. Övningar skall anordnas vid behov.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om hur en arbetsplats skall vara utrustad med de anordningar och den utrustning som avses i 1 mom. samt om de anvisningar som avses i 2 mom.

46 §

Första hjälpen

Arbetsgivaren skall se till att första hjälpen ordnas för arbetstagare och andra personer som vistas på arbetsplatsen på det sätt som antalet arbetstagare, arbetets art och arbetsförhållandena kräver. Arbetstagarna skall i enlighet med arbetet och arbetsförhållandena ges anvisningar om de åtgärder som skall vidtas för erhållande av första hjälpen vid olycksfall eller sjukdom.

På arbetsplatsen eller i dess omedelbara närhet skall, med beaktande av arbetsplatsens storlek och läge, antalet arbetstagare samt arbetets art och andra arbetsförhållanden, på lämpliga och tydligt angivna ställen finnas tillräckligt med ändamålsenlig utrustning för första hjälpen.

På arbetsplatsen skall det finnas ett rum som lämpar sig för första hjälpen, när antalet arbetstagare eller arbetets art eller andra arbetsförhållanden kräver det.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om arbetsplatsens rum för första hjälpen, deras dimensionering och utrustning.

47 §

Förordnande av personer för första hjälpen och räddningsverksamheten

Arbetsgivaren skall när antalet arbetstagare, arbetets art och arbetsförhållandena kräver det utse en eller flera arbetstagare för första hjälpen samt för brandbekämpnings- och räddningsåtgärder, om inte arbetsgivaren i den plan som avses i lagen om räddningsväsendet (561/1999) har anvisat skyddspersonal för motsvarande uppgifter. Dessa arbetstagares antal och utbildning samt den utrustning som de har till sitt förfogande skall vara ändamålsenlig i förhållande till arbetets art och de särskilda risker som sammanhänger med det samt till arbetsplatsens storlek. När personerna utses skall bestämmelserna i 17 § beaktas.

Rum för personalen

48 §

Personalrum

På arbetsplatsen eller i dess omedelbara närhet skall arbetstagarna med beaktande av arbetets art och varaktighet samt antalet arbetstagare ha tillgång till tillräckliga och ändamålsenligt utrustade tvätt- och omklädningsrum, förvarings-skåp för kläder, mat- och vilrum, toaletter samt andra personalrum. Arbetstagarna skall ha tillgång till tillräckligt med dricksvatten.

Gravida kvinnor och ammande mödrar skall vid behov ha möjlighet att gå till ett vilrum eller något annat lämpligt ställe för att vila.

Vid skeppsarbete skall det ordnas ändamålsenlig inkvartering för arbetstagarna ombord på fartyget.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om arbetsplatsers personalrum och deras utrustning samt om bostadsutrymmen ombord på fartyg.

6 kap.

Särskilda situationer där arbete utförs

49 §

Omsorgsplikt på gemensamma arbetsplatser

På en arbetsplats där en arbetsgivare utövar den huvudsakliga bestämmanderätten och där samtidigt eller efter varandra flera än en arbetsgivare eller egenföretagare som arbetar mot ersättning är verksamma på sådant sätt att arbetet kan inverka på andra arbetstagares säkerhet eller hälsa (*gemensam arbetsplats*) skall arbetsgivarna och egenföretagarna med beaktande av arbetets och verksamhetens art var för sig och genom tillräckligt samarbete och tillräcklig information se till att deras verksamhet inte äventyrar arbetstagarnas säkerhet och hälsa.

50 §

Information och samarbete på gemensamma arbetsplatser

Den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten på en gemensam arbetsplats skall med beaktande av arbetets och verksamhetens art säkerställa att andra arbetsgivare som låter utföra arbete på arbetsplatsen och deras arbetstagare har fått nödvändiga uppgifter och anvisningar om de risker och olägenheter som är förknippade med arbetet på arbetsplatsen samt om de anvisningar som gäller säkerheten på arbetsplatsen och i arbetet. En sådan arbetsgivare skall också se till att de övriga arbetsgivarna får tillräckliga uppgifter om åtgärder i anslutning till brandskydd, första hjälpen och evakuering på arbetsplatsen och om de personer som enligt 47 § utsetts för dessa uppgifter.

En i 1 mom. avsedd arbetsgivare som inte utövar den huvudsakliga bestämmanderätten samt ensamföretagare skall informera den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten samt de andra arbetsgivarna om de olägenheter och risker som arbetet kan orsaka dem.

51 §

Skyldigheter för den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten på en gemensam arbetsplats

På en gemensam arbetsplats skall den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten med beaktande av arbetets och verksamhetens art svara för

- 1) att den verksamhet som bedrivs av arbetsgivarna och ensamföretagarna på arbetsplatsen samordnas,
- 2) arrangemangen för trafik och rörelse på arbetsplatsen,
- 3) den allmänna ordning och renlighet som säkerheten och hälsan på arbetsplatsen kräver,
- 4) annan övergripande planering på arbetsplatsen, och
- 5) allmän säkerhet och hälsa när det är fråga om arbetsförhållandena och arbetsmiljön.

Bestämmelser om inledande av samarbete i situationer som avses i 1 mom. finns i 9 § 2 mom. lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (131/1973).

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om den verksamhet som den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten bedriver i fråga om ärenden som avses i 1 mom.

52 §

Skyldigheter på gemensamma byggarbetsplatser

På en gemensam byggarbetsplats skall den arbetsgivare som är huvudentreprenör eller, om någon sådan inte finns, den

byggherre eller någon annan person som leder eller övervakar byggprojektet svara för att de skyldigheter som avses i 51 § fullgörs samt att arbetet inte medför fara för dem som arbetar på arbetsplatsen eller för andra personer som berörs av arbetet.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om de skyldigheter som byggherren, huvudentreprenören eller en annan huvudsaklig genomförare av byggprojektet har på en gemensam byggarbetsplats och om fördelningen av dessa skyldigheter.

53 §

Egenföretagares skyldigheter på gemensamma arbetsplatser

Egenföretagare skall på gemensamma arbetsplatser iaktta vad som i denna lag bestäms om

- 1) arbetstagares kompetens och behörighet, nödvändiga tillstånd och minimiålder,
- 2) maskiner, arbetsredskap, personlig skyddsutrustning och andra anordningar som används i arbetet samt om de idrifttagningsbesiktningar och återkommande besiktningar som de skall genomgå, och
- 3) hantering, förvaring och märkning av farliga ämnen.

Egenföretagare skall dessutom iaktta de säkerhetsanvisningar för arbetsplatsen som de fått av den arbetsgivare som utövar den huvudsakliga bestämmanderätten på den gemensamma arbetsplatsen.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om hur de skyldigheter som enligt 1 mom. en egenföretagare har på en gemensam arbetsplats skall tillämpas i olika branscher och uppgifter.

54 §

Avvärjande av gemensamma risker på arbetsplatser

Om arbete som utförs av en eller flera arbetsgivare och egenföretagare som är verksamma i en industri- eller affärshall eller i en motsvarande gemensam lokal eller deras gemensamma verksamhet i andra situationer än sådana som avses i 49 § medför olägenheter eller risker för arbetstagarnas säkerhet eller hälsa, skall arbetsgivarna och egenföretagarna genom tillräckligt samarbete sträva efter att informera varandra om olägenheter och risker som de upptäckt och om åtgärder för att avlägsna dem samt om nödvändig samordning av verksamheten.

55 §

Frivilligt arbete

När en person, på vars arbete denna lag inte annars tillämpas, på grund av ett annat avtal som han eller hon ingått med arbetsgivaren än ett arbets- eller uppdragsavtal eller utan att stå i tjänsteförhållande eller något annat därmed jämförbart anställningsförhållande till arbetsgivaren på en arbetsplats utför samma eller liknande arbete som arbetstagarna på arbetsplatsen, skall arbetsgi-

varen i tillämpliga delar se till att inga olägenheter eller risker orsakas denna persons säkerhet eller hälsa medan han eller hon vistas på arbetsplatsen. På motsvarande sätt skall personen i fråga iaktta de säkerhetsanvisningar som gäller arbetet och arbetsplatsen samt använda den personliga skyddsutrustning och de hjälpmedel som ställts till hans eller hennes förfogande.

7 kap.

Skyldigheter för andra personer vars verksamhet inverkar på arbetsmiljön

56 §

Skyldigheter för dem som tillverkar och dem som överläter produkter

Särskilda bestämmelser utfärdas om de säkerhetskrav som skall ställas på maskiner, arbetsredskap, personlig skyddsutrustning och andra anordningar samt om bedömning av riskerna av kemikalier och produkter som innehåller kemikalier och om märkning av produkterna liksom om de skyldigheter som åvilar den som tillverkar, importerar eller säljer en sådan produkt eller på något annat sätt överläter en sådan produkt till marknaden eller för användning samt om tillsyn över produkterna.

57 §

Projekterares skyldigheter

Den som på uppdrag överläter en plan som gäller en konstruktion i arbetsmiljön, en arbetslokal, en arbets- eller produktionsmetod, en maskin, ett arbetsredskap eller någon annan anordning skall se till att bestämmelserna i denna lag har beaktats i planen på det sätt som det uppgivna ändamålet med planeringsobjektet förutsätter.

58 §

Skyldigheter för dem som installerar maskiner, arbetsredskap och andra anordningar

Den som på uppdrag installerar en maskin, ett arbetsredskap eller en annan anordning för användning på en arbetsplats skall beakta tillverkarens anvisningar och andra anvisningar om installationen samt även i övrigt se till att maskinen eller anordningen och tillhörande skyddsanordningar är i behörigt skick.

59 §

Skyldigheter för dem som utför idrifttagningsbesiktningar och återkommande besiktningar

Den som på uppdrag utför idrifttagningsbesiktningar eller återkommande besiktningar som avses i 43 § skall se till att besiktningen utförs på behörigt sätt

och att det ges nödvändiga anvisningar om upptäckta fel och bristfälligheter som påverkar arbetsredskapets säkerhet samt vid behov om reparation eller avlägsnande av dem.

60 §

Skyldigheter för dem som sänder och lastar gods

Den som sänder eller lastar gods för transport skall ge nödvändiga anvisningar om lastning och lossning av godset när detta är förknippat med särskilda risker. Ett föremål eller en förpackning vars totalvikt är minst 1 000 kilogram, skall förses med en synlig och beständig märkning av vilken framgår förpackningens totalvikt. Om föremålets exakta vikt inte kan uppges, skall en ungefärlig vikt anges.

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser utfärdas om de anvisningar som avses i 1 mom. och de föremål eller förpackningar som skall märkas för lastning ombord på fartyg eller något annat transportmedel.

61 §

Skyldigheter för dem som äger, innehar eller hyr ut byggnader

När det i en byggnad eller en del av en byggnad med ägarens eller en annan innehavares samtycke på grundval av ett hyresavtal utförs sådant arbete på vilken denna lag tillämpas, skall ägaren, innehavaren eller hyresvärden tillåta att arbetsgivaren utför de reparationer eller ändringar som denna lag förutsätter.

62 §

Skyldigheter för hamninnehavare och ägare och innehavare av fartyg

Den som innehar en hamn samt skeppare, fartygsbefälhavare och andra personer som har hand om fartyg är för sig skyldiga att i tillämpliga delar iaktta bestämmelserna i denna lag när det är fråga om arbete som i hamnen, på land eller ombord på fartyg utförs vid lastning eller lossning av fartyg i havstrafik eller trafik på inre vattenvägar eller vid bunkring. Med hamn avses även hamnbassänger, kajer och andra liknande platser.

Vad som bestäms i 1 mom. gäller hamnar där omfattande lastning och lossning av fartyg eller annan motsvarande verksamhet bedrivs. Om de hamnar som avses här kan bestämmelser utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 kap.

Straffbestämmelser

63 §

Arbetskyddsförseelse

En arbetsgivare eller en i 7 § avsedd person eller en företrädare för dessa som uppsåtligt eller av oaktsamhet underlåter att fullgöra en i denna lag eller i författningar som utfärdats med stöd av den föreskrivna skyldighet att

- 1) utföra idriftagningsbesiktningar eller återkommande besiktningar,
- 2) göra en utredning eller utarbeta en plan,
- 3) tillhandahålla eller installera en skyddsanordning eller personlig skyddsutrustning,
- 4) skaffa tillstånd för arbete eller göra anmälan om arbete,
- 5) meddela bruks-, och underhållsanvisningar samt andra motsvarande anvisningar som behövs vid användningen av en maskin, ett redskap eller en annan teknisk anordning eller ett hälsofarligt ämne, eller
- 6) hålla denna lag framlagd, skall för arbetskyddsförseelse dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

På samma sätt döms en person som olovligen eller utan giltigt skäl avlägsnar eller förstör en anordning, anvisning eller varning som är avsedd att förebygga risk för olycksfall eller sjukdom.

Om straff för arbetskyddsbrott bestäms i 47 kap. 1 § strafflagen (39/1889).

9 kap.

Särskilda bestämmelser

64 §

Arbetsrådets utlåtanden

Arbetsrådet ger utlåtanden om tillämpningen och tolkningen av denna lag på det sätt som föreskrivs i lagen om arbetsrådet och om undantagstillstånd inom arbetskyddet (608/1946).

65 §

Tillsyn över efterlevnaden av lagen

Arbetskyddsmyndigheterna utövar tillsyn över efterlevnaden av denna lag.

66 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom förordning av statsrådet.

67 §

Framläggande av lagen på arbetsplatsen

Denna lag och de bestämmelser om arbetsplatsen som utfärdats med stöd av den skall vara framlagda för arbetstagarna på arbetsplatsen.

10 kap.

Ikraftträdelsebestämmelser

68 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

Genom denna lag upphävs lagen den 26 juni 1958 om skydd i arbete (299/1958) jämte ändringar.

Den upphävda lagens 40 § 1–3 mom. tillämpas dock fortfarande, tills något annat bestäms särskilt.

De beslut och förordningar som utfärdats med stöd av 47 § i den lag som upphävs förblir dock i kraft tills de upphävs särskilt.

RP 59/2002, AbUM 4/2002, RSv 110/2002, Rådets direktiv 89/391/EG; EGT nr L 183, 29.6.1989, s. 1, Rådets direktiv 93/104/EY; EYVL nr L 307, 13.12.1993

ARBETARSKYDDSCENTRALEN

Lönnrotsgatan 4 B, 00120 Helsingfors
Tel. (09) 616 261, fax (09) 612 1287, info@tyoturva.fi www.tyoturva.fi